

BOJEVNIK

Rudolf Dobovišek, narodni poslanec:

POMEN PETOMAJSKIH VOLITEV

Ko so bile meseca februarja 1935. razpisane volitve v narodno skupščino, se je začela akcija za združitev vseh opozicijskih skupin v državi, da bi se postavila enotna opozicijska fronta proti vladni kandidatni listi g. Bogoljuba Jevtića. Združili so se Kmetstvo, demokratska koalicija, to so Hrvati in Prečanski Srbi pod vodstvom dr. Mačka, srbski demokrati pod vodstvom Ljube Davidovića in srbski zemljoradniki pod vodstvom Joce Jovanovića, ter so ponudili nosilstvo kandidatne liste g. dr. Vladu Mačku, voditelju hrvaškega naroda. Prvič v zgodovini se je zgodilo, da so srbski politični voditelji podredili vodstvu Hrvata. Končno se je pridružil tej kandidatni listi združene opozicije še g. dr. Spaho, in to na izrecno zahtevo muslimanskega naroda, ki je zahteval udeležbo pri volitvah na strani opozicije.

Združena opozicija pa je na vsak način želela tudi sodelovanje Slovencev in je povabila SLS in njegovega voditelja dr. Korošca, da se pridruži strnjeni opozicijski fronti in sodeluje pri volitvah. V ta namen je bil poslan v Ljubljano pooblaščenec Združene opozicije profesor Jelašič, ki je stopil v stik z vodilnimi osebami SLS, zlasti z

dr. Natlačanom in Kulovcem, ki sta sama zelo delala na to, da se Slovenci priključijo Združeni opoziciji. Vršila sta se dva sestanka in velika večina je bila za to, da se gre na volitve pod vodstvom dr. Mačka, preprečil pa je to edino dr. Korošec, ki ga na drugi sestanek, ko bi se bil moral dokončno zaključiti dogovor, sploh ni bilo več! Dr. Korošec se je na ta način izognil, da prepreči sodelovanje SLS pri volitvah in je nato proglasil med svojimi pristaši **abstinenco**.

Združena opozicija je zaradi postopanja dr. Korošca zamudila zelo mnogo dragocenega časa in je morala nato zadnji teden v naglici postaviti kandidaturo v Sloveniji. V mariborskem volilnem okrožju so bili postavljeni sami domači — slovenski kandidati, medtem ko v ljubljanskem volilnem okrožju tega ni bilo mogoče izvesti, ampak so se v naglici postavili kandidati — Hrvati, da se je s tem omogočila pravočasna vložitev kandidatne liste. Seveda tudi ni bilo mogoče dobiti v tem kratkem času predstavnikov za vsako volišče — na Kranjskem sploh ni bilo nobenih — in na ta način v ogromni večini volišč sploh ni bilo nobenega predstavnika in s tem nobene kontrole. Če bi se pa bila

SLS pravočasno pridružila Združeni opoziciji, bi bila omogočena postavitev domačih kandidatur in predstavnikov na vseh voliščih. Kljub vsemu temu je po uradnem priznanju bilo oddanih v Sloveniji 23.000 glasov za listo dr. Mačka, v resnici pa je glasovalo zanjo okrog 35.000 Slovencev!

Sedaj pa nastane vprašanje, kaj bi bilo danes, če Združena opozicija ne bi bila šla v volitve, ampak tudi proglašila abstinenco?! Vlada g. Jevtića bi bila volitve izvedla in si nekontrolirano pridobila večino ter bi vladala naprej s pomočjo svojih pofov, ljudstvo bi pa trpelo najhujša preganjanja. Združena opozicija je za časa volitev pretrpela najhujša preganjanja ter je imela tudi mnogo človeških žrtev (med njimi Miho Goršeta iz Črnomlja), a je s svojo udeležbo na volitvah dokazala vsemu civiliziranemu svetu, kakšnih terorističnih metod se je posluževala Jevtićeva vlada in po kakšnem krivičnem volilnem redu so se izvršile volitve.

Če pomislimo, da je po samih uradnih poročilih dobila lista dr. Mačka v savski banovini nad 400.000 glasov in 27 poslancev, lista B. Jevtića pa samo 117.000 glasov, a 48 poslancev, je moral

ves kulturni svet ostrmeti nad tako tematiko, da naj bi bila 1 več kot 4!

Ko je na podlagi uradne ugotovitve dokazano, da Jevtićeva lista v nobenem hrvaškem srezu, bodisi v savski, bodisi v primorski banovini ni dobila večine, je ugotovljeno, da nima niti enega od hrvaškega naroda izvoljenega poslanca.

Dne 2. junija t. l. so se zbrali v Zagrebu vsi poslanci združene opozicije in sprejeli resolucijo, da teh nasilnih volitev ne priznajo, ker so izvedene na podlagi laži in prevare, in da zato v ta parlament ne gredo, ampak zahtevajo razpust tega parlamenta in da se razpišejo nove, svobodne in tajne volitve in da narodu s tem prilika, da si po lastni, svobodni volji izbere svoje poslance.

Z vztrajnim nastopom Združene opozicije se je posrečilo vreči Jevtićev režim in dobili smo novo vlado g. dr. Stojadinovića, ki je dobila nalog, da pripravi nove politične zakone (volilni red, zakon o tisku in zborovanju) ter pripravi vse za nove volitve, *u. l. l. l.*

Več doslednosti in načelnosti!

Bodimo vedno in predvsem Slovenci!

Breznačelnost političnega dela v zadnjih 15. letih je spravila nas Slovence že v takšno stanje, da so pri nas mogoči eksperimenti, ki bi povsod drugod bili nemogoči.

Kje drugje so mogoče takšne stvari, kot jih pri nas doživljamo neprestano? Doživeli smo, da so naši ljudje, pri nas, zagovarjali uvedbo »jugoslovenskega jezika«, češ, da nima smisla gojiti to »separatistično slovenščino«. Preživeli smo dolgo dobo tistega brezumnega jugoslovenstva, ko se je preganjalo vse, kar se ni hotelo in pustilo »prekvasiti«, ko je bil vsakdo protidržaven in anacionalen, če si je drznil trditi, da je dober Slovenec. In doživeli smo, da isti ljudje brenkajo danes na slovenske strune in se sklicujejo na slovenstvo.

Mogočno so zaropotali politiki pred leti za našo avtonomijo. Razvila se je ostra borba za in proti. Nasprotniki avtonomije so v zavesti svoje slabosti in nepriljubljenosti med narodom zajahali centralističnega konja in skušali potisniti svojega domačega političnega nasprotnika ob tla s pomočjo Belgrada, s pomočjo skrajnega centralizma. Prišlo je preganjanje in zatiranje avtonomistov, centralisti so triumfirali. Pa se je kolo časa zavrtelo, pritisnjeni so prišli na vrh, nasprotniki pa ob zid. No, tudi vloge so se izmenjale. Centralisti uvidevajo naenkrat, da je pretiran centralizen škodljiv, ogrevajo se za samoupravo itd.

Odločni centralistični »Jugoslovenci« se pokažejo na pozornici naenkrat kot »samoupravni Slovenci in »avtonomistični separatisti in punktašiči« nastopajo sicer še nekoliko sramežljivo, pa vendar le dosti vidno, kot »centralistični Jugoslovenci«.

Kaj pa pravi narod k vsem tem »preporodom«, je pa vprašanje zase.

Naše dosedanje stranke so se močno trudile vzgojiti svoje pripadnike v brezpogojni pokornosti in neomajni veri v pravilnost početja »vodnikov«, pa naj bo to početje še tako čudno in načelom stranke nasprotujoče. »On«, že ve kaj dela in ni naša stvar kritizirati »njegovega« dela. Po tej logiki so morali strankarski pristaši blagoslavljeni, kar so včeraj proklinjali in pobijali, kar so včeraj hvalili.

Dolgo je šla ta praksa. Bojevniki smo posvetili z bakljo v to breznačelno igro. Danes se resno majoje strankarske vrste, kajti ljudstvo uvideva, da se po tako krivih potih ne pride nikdar do cilja. Ljudstvo uvideva, da doslej še nihče ni resno mislil na borbo za dosego tega, kar je propovedoval

Resno pa, kakor dokazuje vse dosedanje delo enih in drugih, nihče ni mislil na to zadevo.

Narod pa misli o vseh teh stvareh zelo, zelo resno. Narod čuti potrebo najširše avtonomije ali če hočete samouprave, ker se zaveda nevdržnosti sedanjega stanja. Danes in vsak dan bolj čutimo in vemo, da se mora rešiti to vprašanje, če nočemo, da popolnoma izkrvavimo pod težo nesposobne, slabe in neodgovarjajoče centralistične uprave. Vsa ta poveljna leta so nam jasno pokazala, da v centralistični ureditvi ni prav nobenega upanja na zboljšanje, da je čisto vseeno, kako se menja figure na pozornici. Sistem se ne menja in se ne bo menjal, dokler ne bo odvzeta možnost izkoriščanja tistim, ki bi že davno morali dobiti na čelo vžgan žig resničnih sovražnikov države. Dokler ne bo uničena in strta klika, ki vidi v vsem in povsod samo svoj »posao« in nič več, tako dolgo ne bo miru in reda, ne pravice, ne enakopravnosti, ne socialne pravičnosti in

blagostanja.

Slovenija samo Slovencem!

SHOD
Združene opozicije
20. X. v Ljubljani
je
zaradi nepričakovanih
tehničnih ovir
odpovedan

Poslanec Dobovišek
ni več član konzorcija
„Slovenske zemlje“

Iz konzorcija »Slovenske zemlje« je izstopil edini narodni poslanec slovenskega dela združene opozicije g. dr. Rudolf Dobovišek in se prijavil v konzorcij »Bojevnika«.

Gremo torej na novo pot
borbe za slovensko
bodočnost, borbe za resnično
samoupravo in slovenski
program!

Zato smo zbirali in zbiramo vse poštene Slovence v enotno slovensko fronto, ki bo skrbela za to, da bo vsakdo, kdor bo nastopal v imenu Slovencev, spoštoval temeljne zahteve slovenskega programa, jih brezkompromisno zastopal in uveljavljal. Le če bomo Slovenci v teh glavnih vprašanjih vedno in predvsem Slovenci, ter le v ostalih vprašanjih tudi strankarji, bomo lahko kaj dosegli. Če bomo pa tudi v temeljnih v prvi vrsti strankarji, bomo pa vedno le igračka v rokah drugih in — dobra molzna kravica za vse.

Shod v Trnavi

„Hočemo, da lahko svobodno kritiziramo“

Ljuba Davidovič za enakost pravic Srbov, Hrvatov in Slovencev

Minulo nedeljo se je vršil v Trnavi pri Kragujevci velik shod srbske izvenparlamentarne opozicije, na kateri je bil glavni govornik Ljuba Davidovič. V svojem govoru je Ljuba Davidovič rekel v glavnem tole:

»Demokracija ni enakost ljudi, temveč je enakost v pravicah. Hočemo, da vsi enako spoštujejo zakone in da veljajo ti enako za vse. Hočemo, da lahko svobodno kritiziramo, da se more jasno in odkrito čuti javna in odkrita beseda.« Prehajajoč na hrvaško vprašanje je Ljuba Davidovič rekel:

Mi kot ljudje, ki cenimo demokracijo, a ne demokratsko stranko, in ki težimo za enakostjo naroda, zahtevamo, da imajo enake pravice Srbi, Hrvati in Slovenci. To bo prineslo slogo in red, a zatem bo prišla ljubezen, brez katere ni življenja, posebno v veliki državi, kot je naša. Tistega dne, ko bomo vsi enako vzljubili našo državo: Srbi, Hrvati in Slovenci, bo to najboljša garancija za našo bodočnost. Rekli so, da hoče Maček razdeliti to državo. Jaz vam rečem, da Maček noče razdeliti te države. Zato smo mi za sporazum s Hrvati. Potruditi se hočemo, da napravimo sporazum s Hrvati in napravili ga bo-

mo. Tako kot je bilo dosedaj, je bilo za nič. Mi smo se medsebojno obtoževali, Hrvati nas, a mi Hrvate. Bili so prepiri in z njimi je bilo težko. Treba da smo za sporazum s Hrvati, če smo za to državo. Treba, da se jasno in odkrito izrazimo, hočemo li sporazum s Hrvati ali ne. Ako nočemo sporazuma s Hrvati, potem ne preostane drugega, ko da se razidemo. Tedaj ali sporazum ali da se razidemo. Mi in Hrvati smo kost ene kosti in ena kri. Mi smo rojeni na enih in istih tleh in je prav, da pride do sporazuma. Opozicijski blok je za sporazum. Vsi oni, ki kriče na nas zaradi tega, ker se sporazumujemo s Hrvati, naj povedo, kaj hočejo. No, nimajo poguma, da bi povedali.

Na koncu je Ljuba Davidovič govoril o občinskih volitvah in je dejal, da če pride do njih, naj se izbirajo najboljši, brez ozira na strankarsko pripadnost. »Prišel bo čas, ko se bodo iznesle mnoge strašne obtožbe, za katere je treba, da zve svet.«

Govorilo je še nekaj govornikov in je bila sprejeta resolucija z osmimi točkami, ki vsebujejo zahteve združene opozicije.

Kaj pravijo k Davidovičevem govoru

V belgrajskih političnih krogih se mnogo komentirajo nedeljski govori pravakov srbijske izvenparlamentarne opozicije. Naglašajo se, da je posebno značilen govor Ljube Davidoviča, ki je naglasil: »Ali sporazum s Hrvati, ali pa gremo narazen, ker tretje ne obstoji!« Ta kategorična izjava Ljube Davidoviča o potrebi rešitve hrvaškega vprašanja je povoljno odjeknila v hrvaški javnosti. Sedaj se namreč lahko smatra, da je naposled jasno velikemu delu srbijskih politikov, da ni mogoča brez rešitve hrvaškega vprašanja ureditev naših notranjih prilik, pa tudi ne normalno politično vprašanje. V interesu je tedaj države kot take in Srbijancev, da se reši hrvaško vprašanje, in to čimprej.

Prejšnji režimi, kot je znano, so trdili, da se v Srbiji ne more govoriti o rešitvi hrvaškega vprašanja, ker bi to izzvalo reakcijo srbijske javnosti.

Hrvaško vprašanje se bo rešilo, kot so izjavili na nedeljskih shodih zastopniki izvenparlamentarne opozicije, potem, ko si bo ljudstvo pri svobodnih volitvah izbralo svoje zastopnike.

Dva značilna dopisa

Naši mali ljudje v boju za življenje

Indirektni davki, rubežni, mezdna gibanja in ogromne izgube mezd

Iz Prekmurja smo prejeli naslednji dopis:

Pri nas na deželi mnogo razmišljamo o davkih in nam ne gre v glavo, da se davki ne pobirajo tam, kjer bi se lahko. Tisti, ki že neznošno ječimo pod javnimi bremenami, plačujemo največ davščin; tisti, ki imajo vsega dovolj in naravnost plavajo v izobilju, se nam pa potihem smeji. Mislim, da je velika razlika v tem, če ima kdo recimo 25.000 Din premoženja ali pa 25 milijonov. Ta razlika bi se tudi morala poznati v direktnih davkih, t. j. davkih na stvarna premoženja, vrednote ali dohodke. Nujno potrebno bi tedaj bilo progresivno obdavčenje, to se pravi, čim več ima kdo premoženja, tem več naj bi prispeval v državno blagajno!

Namesto, da večajo indirektna davka, t. j. davka na živila in razne življenjske potrebščine, kakor so kava, sladkor, meso, petrolej itd., ki jih plačujemo konsumenti s tem, ko jih kupujemo, naj bi predvsem večali direktne davke, ki se jih pri nas tako izogibajo, kakor bi bili bogatini nedotakljivi. Ali mislite, da pri nas na deželi lahko plačujemo take življenjske potrebščine, kot so obleka, čevlji, moka, sladkor, kava, sol, pretrolej in vžigalice? Ponekod je taka revščina, da ne spravijo skupaj niti za sol in vžigalice — pri nas v Prekmurju je prišel v navado »večni ogenj« in v Beli Krajini istotako! Kakšna gorostasna krivica, da obremenjujejo indirektni davki najbolj ravno nas reveže!

Čim revnejši si, tem bolj te pritiskajo k tlom! Prav je, da so začeli zadnja leta zbirati podatke o obdavčenju družin. Tako vemo danes po urad-

nih podatkih, da je lani plačevala družina s 720 Din mesečnih dohodkov na indirektnih davkih 9,8% od svojega zasluzka, družina s 1000 Din 7,2%, družina z 2500 Din pa samo še 2,6%!

Ali ni zanimivo, da je lani prišlo v državne blagajne od skupno 7 milijard vplačanih davkov le dve milijardi direktnih? Celih pet milijard pa je bilo vplačanih na račun indirektnih davkov, to se pravi s tem, da je delovno ljudstvo kupovalo življenjske potrebščine, od katerih pobirajo visoke davke in carino.

Pri nas v Sloveniji so n. pr. plačali vsi bogatini okoli 20 milijonov davkov, kmetje 31 milijonov in pol zemljarine, delavci in nameščenci pa pri svojih itak mizernih plačah 40 milijonov!

O tem, kako se odmerjajo davki, bi se lahko napisale cele knjige. Vnovič nas je na to opozorila našiška afera.

Velepotjetja plačujejo davke po bilancah, ki jih sama napravijo... Kmet pa mora plačevati davek od zemlje, ne da bi se zmenili za to, koliko ima tudi dohodkov od nje. Tudi delavec in nameščenelec morata plačati točno do zadnje pare. Sicer poje pri njih neusmiljeno boben...

Samo lansko leto smo imeli v Sloveniji 195.232 rubežni!

Kakor lahko na eni strani opažamo veliko neenakost v plačevanju davščin v tej ali oni banovini, tako lahko opažamo isto neenakost v plačevanju davščin bogatinov na eni strani, na drugi pa kmetov, delavcev in nameščencev.

Kaj sledi iz tega? Mislim, da je odgovor kaj preprost! Treba je pač stremeti za tem, da pridemo do vpliva na vodstvo državnih poslov! V. Š.

Z Jesenic pa nam je poslal prijatelj našega pokreta dopis, v katerem pravi:

Opozarjam Vas na zadnjega »Delavca« ki prinaša pregled mezdnih gibanj Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije v Ljubljani od 1. jan. do 20. septembra t. l. V mezdna gibanja je stopilo delavstvo pri 27 večjih industrijskih podjetjih.

»Delavec« ugotavlja, da se delavstvo z nenavadnimi naporji, ki vzbujajo začudenje, trudi in bori, da se mu vrnejo izgubljene gospodarske in socialne pozicije in da jih po možnosti še povečajo. V vprašanju so velike in pomembne reči,

Poglejmo en sam vzrok s stotino posledic: Z znižanjem mezd od 1. 1930 do 1935 so delavci izgubili na mezdah nad 1 milijardo Din letno, a z izgubo mezd, ki jih delavstvo trpi s tem, da se je zmanjšalo število zaposlenega delavstva, se ta vsota dviga na okroglo dve milijardi Din letno.

Iz leta v leto so torej delavci plačevali za svojo pasivnost 2 milijardi Din, ki so jih izgubili na svojih mezdah. Nekaj let sem kar se znižujejo mezde in povečuje brezposelnost, znaša ta izguba najmanj 8 milijard Din.

Ne trdimo s tem, da so s temi osmimi milijardami Din drugi razredi, recimo delodajalci zaplavali v izobilju. In baš v tem je vsa tragika te znorele mezdne politike, da na eni strani jemlje delavcu in nameščencu, a na drugi strani nikomur nič ne daje, temveč istočasno vsemu narodu in ljudstvu, vsem razredom bije po glavi.«

Vaš

J. K.

V Sloveniji so drugačne razmere!

Centralizacija denarnišтва

Nimamo zastopnikov, nimamo kontrole, kako gospodarijo z našim denarjem . . .

V zadnjem »Bojevniku« je objavil B. nekaj misli, posnete po belgrajski »Politiki«. »Politika« prihaja po daljšem razmotrivanju do zaključka, da je ustanavljanje državnih bank pri nas edina rešitev, da se rešimo tujega kapitala, ki skuša omrežiti politike, odločilne može v državi, kar se dogaja tudi v drugih državah. Kakor je država po-

štar, železničar, trafikant itd., naj bo tudi bančnik. To se je zgodilo že v nekaterih državah in predvsem moramo gledati v našo bližino, to je v našo balkansko zaveznico Turčijo, ki sistematično uvaja državno bančno gospodarstvo. V resnici pa je med nami in Turčijo veličanska razlika. Pa ne samo med nami in omenjeno državo, celo v naši

lastni državi je veličanska razlika med posameznimi pokrajinami. Zato moramo smatrati članek v »Politiki« napisan v prvi vrsti za srbske razmere. V Srbiji ne poznajo, kakor je znano, hranilnic, kakor jih imamo pri nas, zato je tudi nemogoče metati naše in srbske razmere v isti koš. Posebno v Srbiji so razvite banke, kjer jih je večidel usta-

novil kak vpliven politik in kjer ima tudi vso komando lastnik. Da pride pri takih bankah velikokrat do nepravilnosti, je popolnoma jasno, ker ni nobene prave kontrole. Zato je tudi polno sodnih razprav proti takim solidnim bančnikom na dnevnem redu v Srbiji. Da so državne banke pri teh razmerah nekaj boljšega, je tudi umevno. Člankar seveda ne pozna naših hranilnic, mestnih, zadružnih, banovinskih, dalje ne pozna tudi naših bank, katerih lastniki so zadružne zveze itd. S temi bankami sta v zvezi resnično svoboda in demokracija. Zakaj je pri nas prišlo pravzaprav do podržavljenja bank? Mislimo in prepričani smo, da vzrok ni bil samo ta, da bi se znebili nesolidnih bank (pri tem pa bi uničili celo vrsto solidnih denarnih zavodov!), ampak, da je bil glavni cilj — centralizacija vsega denarnišтва. Zato tudi so morale privatne banke, v našem primeru hranilnice in posojilnice, zapirati svoja okna, državne banke pa imajo odprta ta okna in bodo zadnje, ki jih bodo zaprle. Popolnoma jasno je, da tudi pri nas ni vse zlato, kar se sveti, toda pred očmi moramo imeti denarne zavode, ki so naša last, zadrug, mestnih občin, banovine, ki so slovenski zavodi. Strah nas je pred centralizacijo, in to zato, ker pri tej centralni upravi državnega bančnega gospodarstva nimamo svojih zastopnikov, ki nam sorazmerno po naši udeležbi — ne tedaj po višini prebivalstva! — tudi pripadajo. V državni hipotekarni banki, kjer je Slovenija udeležena pri vlogah in javnih fondih s sto in sto milijonov dinarjev, nimamo nobenega zastopnika! Nimamo niti kontrole, kako gospodarijo z našim denarjem in zato nas je strah pred to centralizacijo. In tako povsod! Mi Slovenci imamo svoje slovensko denarno gospodarstvo, ki smo ga povzdignili z velikanskimi žrtvami in potrpežljivostjo, ki pa ga nikdar ne bomo zapustili. S tujim kapitalom je pri nas tako, da je vedno našel pravilno pot v državo in da ima vedno na razpolago svoje vplivne zagovornike. Skoraj v vsakem podjetju, bodisi denarnem zavodu, v premogovnih družbah sedi kak vpliven belgrajski gospod, ki je glavni zaščitnik tujega kapitala v naši zemlji. Treba bi bilo razmišljati rajši takrat, ko se izdajajo razne koncesije za borske rudnike ali pa rudnike Mangana v Trepči, ali je zdravo prodajati naše rudno gospodarstvo za nič tujcem? Koliko so vložile te tuje družbe v ta podjetja in kakšne dobičke delajo, kake davke plačujejo carine itd.? To naj rajši razmišljajo in tu naj se država v prvi vrsti angažira, naše denarstvo pa naj reši, kajti to bo samo v njeno korist. Ta leta krize so pokazala, da računi s popolno centralizacijo denarstva vendar niso tako točni, kakor je predvideval načrt. Na posledice so pozabili in te posledice bodo hujše od dne do dne. Š.

Zanimive številke

Slovenija prispeva k skupnemu državnemu proračunu letno okoli ene milijarde dinarjev na neposrednih in posrednih davkih. Poleg tega dajejo železnice na področju ljubljanskega železniskega ravnateljstva letnih dohodkov okoli 450 milijonov dinarjev. V 16 letih naše države je Slovenija prispevala v skupno državno blagajno okoli 25 milijard dinarjev. Kolika pa je vrednost fizičnih in duševnih žrtev Slovencev, vložnih v skupno državno stavbo, vedo samo tisti, ki delo, poštenje, znanje in vztrajnost Slovencev poznajo in sicer ne samo v Sloveniji, ampak tudi drugod v državi, v prvi vrsti pa v prestolici!

V teh 16 letih je dobila Slovenija od države nazaj v obliki plač, pokojnin, vzdrževalnih ustanov, subvencij, podpor za oškodovance po elementarnih neugodah itd. okoli 10 milijard dinarjev. Da bo slika še popolnejša, naj dodamo k poglavju o državnosti še to, da je Slovenija sodelovala pri ustanovitvi drž. hip. banke in državne privilegirane agrarne banke, pri investicijskih posojilih, pri nakupu državnih vrednostnih papirjev (v katere je vlagala svoje prihranke) za okoli 400 milijonov dinarjev in da je šlo iz Slovenije hranilnih vlog v poštno hranilnico, drž. hipot. banko in drž. priv. agrarno banko okoli 350 mili-

jonov dinarjev. Od teh 750 milijonov dinarjev je bilo vrnjenih na denarni trg Slovenije okoli 250 milijonov dinarjev, ostalo pa je šlo v druge pokrajine.

Ali se je že preživela demokracija

Na vseh koncih in krajih se oglašajo črni krokarji, ki prerokujejo demokraciji konec in pogin, češ, da se je preživela, da je odigrala svojo vlogo in se bo morala umakniti drugim političnim sistemom, ki jih smatrajo razni iniciatorji in propagatorji za edino zveličavna. Toda če pogledamo, odkod prihajajo ti glasovi, vidimo, da jih označajo le široka usta diktatorjev samih, ki so si uzurpirali vso oblast in moč v državi, ki so zavezali jezike državljanom, zadušili svobodo tiska in svobodo govora, in ponižali ljudstvo v brezpravno čredo.

Pogled po širnem svetu pa nam kaže, da v prosvitljenejših državah še vedno demokracija živi, da je demokracija še vedno oni trdni temelj, na katerem se razvija zdravo in krepko državljansko življenje, ki tvori zadovoljstvo narodov in daje s tem moč državi. Anglija in Francija sta še vedno oni svetli točki, odkoder prihaja luč vsem ostalim državam, ki same tonejo v temi diktature in absolutizma, zakaj vsa zastopstva, ki se jih na videz poslužujejo diktatorji, so golo sleparstvo in pesek v oči ljudstvu ter prava karikatura parlamentarizma. Krvava ironija je, da so se prav po strašni svetovni vojni, med katero se je bil boj za svobodo narodov, razpasle v velikem številu držav diktature, ki so zaslužile državljane diktatorjevi »mili« volji. In čuditi se moramo zaslepljenosti narodov, ki molče prenašajo jarem absolutizma, kakor omamljeni sledijo blestečemu geslom, ki vsak najmanjši odpor duše v potokih človeške krvi. Skoro bi morali že obupavati nad človeškim dostojanstvom in človečanstvom sploh, ako ne bi videli v prosvitljenih državah prave in zdrave demokracije še krepko na krmilu. V Angliji, v domovini parlamentarizma in demokratizma, vidimo demokracijo še nezlomljivo in neoslabljeno. To nas uverja, da je demokracija edino pravi politični princip, ki se ne zruši in ne izgine nikdar, temveč bo po raznih peripetijah večino zmagovit, kakor je več en narod, na katerem sloni, in kakor zadene tirane vedno zaslužena kazen in ne uidejo nikdar maščevanju ogoljufanega naroda.

V Angliji, ki nam nudi čist vzgled parlamentarizma in demokracije, je ostal kljub uvedbi splošne volilne pravice neokrnjen večinski princip, princip velikih strank in načelo, da se voli oseba, ne pa lista stranke. Drugod pa so se iz neke licemske pravicoljubnosti uvedli sistemi, ki so zdobili voljo naroda v brezpomembne drobce, hoteč dati že skoro vsakemu gostilniškemu omizju možnost političnega udejstvovanja; s tem so pospeševali politiko perspektive iz vaškega zvonika in so tako falzificirali pravo voljo naroda, ki ni mogla priti do izraza niti do plodnega dela. Zaradi razdrobljenosti političnih strank in stranic so se le s težavo ustvarjale večine; sklepati je bilo treba nemoralne koalicije, ki so šle vedno na račun principov, značaja in poštenja, in so tako diskreditirale politično zastopstvo in demokracijo samo. Oteženo in ovirano je bilo udejstvovanje in funkcioniranje političnega življenja, ki se je tu in tam docela onemogočilo. Vse to je šlo na račun demokracije, dasi je bila takih pojavov kriva le potvorba resnične demokracije.

Pravilno načelo je, da vladaj večina, manjšina pa kontroliraj in kritiziraj delo večine. Pogoji za to je, da so volitve svobodne in da pride pri volitvah prava narodova volja do izraza. Kadar volitve niso svobodne, nego se vršijo pod pritiskom in terorjem, tedaj ne more priti prava ljudska volja do izraza in veljave, isto tako nastala večina pa nima moralne pravice in upravičenosti, da bi vladala nad manjšino. Tako rodi eno zlo drugo, in konec je — politični kaos!

Zato smatramo, da je še vedno demokracija, po kateri odločaj ljudstvo po svoji svobodni volji svojo usodo in usodo države, edin pravilen in pravičen

političen sistem, in zato jo bomo zagovarjali in se zanjo borili, dokler ne zavlada tudi pri svoji prvotni in najčistejši obliki, ker smo uverjeni, da bo demokracija zmagovita, vsi drugi politični sistemi pa se bodo zrušili v prah in pepel...

Zato pa, bojovníki, za resnično demokracijo na plan, in vsi v boj, za staro pravdo! Lojze S.

Dol s krivičnimi cenami!

Vse je danes presojeti s stališča relativnosti, tudi cene. Tako pogosto slišimo danes klic: Zvišajte cene kmečkih pridelkov, potem bo pa konec gospodarske krize! Propagatorji te ideje ne vedo odgovoriti: kdo bo pa pri umetno povišanju cenah kmečkih produktov te še kupoval v isti meri kot prej, ko je vendar kupna moč konzumentov padla na minimum? Tendence cen teži navzdol. Če ne popolnoma, vsaj deloma je treba doseči gotovo solidno razmerje cen industrijskih in monopolskih izdelkov do cen kmetijskih pridelkov. Prodajna cena kmet. pridelkov mora biti do prodaje cene industrijskih pridelkov v istem razmerju kot pred vojno. Ali praktično vzeto: kmet zmora plačati danes ravno toliko davščin in obleči z blagom enake kakovosti ravno toliko članov rodbine, kakor je storil pred vojno, ko je prodal par volov. V tem problemu, t. j. v znižanju davščin in cen onih izdelkov, ki jih rabi kmet, je rešitev kmečkega vprašanja. Vsako povišanje navzgor zastruje krizo.

Včasih je imela beseda proletarec kaj ozek pomen. Umevali smo pod njo nekvalificiranega ročnega delavca, ki se je preživljal z delom svojim rok. Danes je proletariziran domalega vse jugoslovanski narod in armada nemaničev se množi iz dneva v dan. Kratkotomalo: proletarec je danes vsak mali človek, ki se le s težavo rine skoz to bedno življenje. Predaleč bi šel, če bi podrobneje obravnaval vse pretiranosti v cenah posameznih industrijskih izdelkov in žalibog tudi monopolskih in povsod posvetil v temo brezmejnega človeške samopašnosti. Obravnavati hočem samo dvoje: cene premoga in stanovanj.

V času ko čaka na odjemalce na stotisoče ton premoga v skladiščih raznih premogovnih družb, ko te družbe naravnost vsiljujejo železnici svoj premog po ca. 160 Din za tono, se dogaja — in kaj takega se mora dogajati samo pri nas, kjer vsak lahko nastavlja cene, kakor se mu ljubi — da se cene istemu premodu zvišajo na 400 Din, preden pride v nadrobni odprodaji do konsumenta. Kdo spravi v žep ogromno razliko od 220 do 240 Din pri toni?! Zelo bi bil hvaležen TPD, če javno pojasni to razliko. Ali ne bi bil privatni konzum mnogo večji, če bi premogokopne družbe prodajale ta premog po isti ceni kot železnice, ali pa za kakih 10% dražje? Ali ni predvsem država kot zaščitnica poslovne morale v prvi vrsti poklicana, da v kali prepreči take velikanske dobičke na račun ubogega konsumenta?!

Izmed izdatkov, ki zadenejo najbolj v živo malega človeka, spada v prvi vrsti izdatek za najemnino. Dočim so v dobi krize — z malimi izjemami — padle cene drugih življenjskih potrebščin za 10 do največ 20%, ne beležijo cene malih stanovanj skoro nikakega padca, ponekod so celo narasle. Samo te številke nam dokazujejo pretiranost sedanjih najemnin. V predvojni dobi je plačeval uradnik za dvosobno stanovanje v mestu eno osmino do največ ene šestine svojih prejemkov, danes plačuje za isto stanovanje najmanj eno tretino plače ali pa še več. Pred vojno se je obrestoval v hišo naložen kapital po 2 do največ 3 odstotke, danes se obrestuje najmanj po 6 odstotkov čistih in še višje. Ravno pred kratkem sem bral oglas, da je na prodaj hiša, ki nosi 8% čistih dohodkov. Vprašam uboge hišne posestnike, ki imajo na jeziku le ogromne davščine, režijske stroške itd., kako je mogoče pri taki davčni obremenitvi 8% obrestovanje? Ali ne na račun horendnih najemnin?! Dalje je znašala amortizacijska doba pred vojno za stavbe 25 do 30 let, danes znaša 10 do 15 let. V Belgradu se je pri vrtoglavi vi-

šini najemnin dosegla celo 7letna amortizacija. Človek človeku volk, pravi pregovor. Tu je zopet lep primer brezmejnega samopašnosti, ki ne pozna nobenega socijalnega čuta do sočloveka. In zakaj je pri nas to mogoče? Zato ker je oblast mirno trpela to navijanje cen in ni odločno rekla: do tu in ne višje! Kaj pomagajo vsa higijenska navodila, če pa mora na tisoče proletarskih rodbin stanovati v »stanovanjih«, ki so legla tuberkuloze in primerna bolj za bivanje živali kot ljudi?

Nujno je potreben stanovanjski zakon, ki bo pravično uredil višino najemnin, tako da se bo ravnala po dohodkih najemnikov. Ker je upravičeno smatrati, da so hiše, zgrajene pred letom 1921., že davno amortizirane, bi moral biti padec najemnin pri teh hišah večji kot pri novejših. Obrestno mero pri hipotekarnih posojilih je treba maksimirati na 7%, kar je glede na padec obrestne mere pri vlogah povsem upravičeno. Ali ni anomalija, če zaščiten zavod nudi za vloge 2%, za posojilo pa zahteva 10% ali še več? Močno zadolženemu posestniku je poleg tega treba dovoliti podaljšanje amortizacije za gotovo dobo let. Bremena, ki jih ta težka doba naklada, je treba sorazmerno razdeliti na vse, ne pa da se celokupna teža prenese na najemnika. Živeti in živeti pustiti, to načelo bi moralo vladati v vsem našem javnem življenju. Dokler bo pa par grabežev uživalo v preobilni meri vse dobrine tega sveta, dočim bo ogromni masi primanjkovalo najnujnejšega, toliko časa ni pričakovati boljših časov. J.

Hodjera jih je slišal

Minulo nedeljo je bil sklican shod Jugoslovenske narodne stranke v Kragujevcu, na katerega so prišli Svetislav Hodjera, Živan Lukić in drugi člani te stranke. Shodu je prisostvovalo okoli 500 do 600 pristašev Svetislava Hodjere in najmanj dvakrat toliko nasprotnikov, ki so Hodjera ves čas njegovega govora motili. Ker so že vnaprej pričakovali, da bo prišlo do neredov, so oblasti podvzele vse potrebne korake. Shod je otvoril Živan Lukić in nato dal besedo Hodjeri. Čim je začel Hodjera govoriti, je nastalo strahovito kričanje njegovih nasprotnikov. Intervenirala je žandarmerija, ki je s pomočjo s palico oboroženih pristašev razgnala demonstrante. Vendar je ostalo še vedno veliko število Hodjerovih nasprotnikov in ko je Hodjera ponovno začel govoriti, so zopet padali medklici: »Dol fašizem! Dol nasilje!« in bilo je vrženih mnogo jajc na tribuno. Nato je ponovno intervenirala žandarmerija, ki se ji je pridružila še mestna policija. Vedno in vedno moten po kričanju svojih nasprotnikov, je Hodjera v glavnem rekel, da je treba zmanjšati število uradništva in je trdil, da je Jugoslovenska narodna stranka zaščitnica malega človeka. Ko je zaključil govor, je prišlo ponovno do velikega kričanja in pretepa in je morala zopet intervenirati žandarmerija. Govorilo je še nekaj govornikov, a nato se je formiral sprevod. Ko je sprevod korakal po ulicah, so ga napadli nasprotniki s kamenjem. Prišlo je zopet do pretepa in je zopet morala intervenirati žandarmerija skupaj s policijo in je razganjala demonstrante, ki se pa vendarle niso dali razgnati. Pred veliko premočjo demonstrantov so se Hodjerini pristaši razbežali, a demonstranti so jih tirali do kolodvora.

Jevtić zbira svojo vojsko . . .

V Zemunu se namerava stalno nastaniti bivši dolgoletni poslanik Srbije v Petrogradu in kasneje Jugoslavije v Parizu dr. Spaljčković. V Zemunu si namerava zgraditi vilo. Pretekli dni je posetil dr. Spaljčkovića Bogoljub Jevtić in ostal z njim v daljšem razgovoru.

Te dni sta Jevtić in Velja Popović poslala pristašem bivše radikalne stranke okrožnico, v kateri pravita: Pozivamo vse pristaše bivše radikalne stranke, da ne pristopajo v vrsto JRZ in da se razgovarjajo z vsemi nacionalističnimi organizacijami, kako bi se te organizacije združile v en sam jugoslovanski nacionálni pokret.

Komentirajoč to okrožnico piše belograjsko »Vreme«, da je vzbudila začudenje v političnih krogih, ki so mnenja, da nimata ne Jevtić ne Popović že davno nobene zveze z radikalno stranko. Ti krogi trdijo, da je Jevtić kot ministrski predsednik bil eksponent dela zemljoradničke stranke, ki se sedaj zbira okoli glavne Zveze srbskih zemljoradničkih združenj.

Kako plačujejo tekstilce

Tudi pri nas v Ljubljani se je pred kratkim na posebni anketi proučil položaj zlasti tekstilnega delavstva v Sloveniji. Pretresljivo sliko položaja delavstva tekstilne industrije je podal tajnik Delavske zbornice Uratnik. Navajal je, da plačujejo nekatere tekstilne tovarne delavce pod eksistenčnim minimumom, saj so nečuvni slučaj, da znaša plača delavke na dan 7.94 Din. Ugotovljeno je, da znaša najvišja dnevna plača v tekstilni industriji za moške 42.55 za ženske 40.62, najnižja za moške 17.58, za ženske 14.92 Din. V predilnicah pa najnižja za moške 22.48, za ženske 13.53 Din. V tovarni pletenin pa za moške največ 36.67, za ženske 21.90, najnižja za moške 16.92, za ženske 7.94 Din.

Tajnik Uratnik je naglašal, da je treba delati, da se sklence enotna okvirna pogodba, ki naj regulira te nečuvne razmere izkoriščanja delavnih moči človeka. Sindikalna akcija naj bi šla pred vsem za tem, da se izboljšajo mežde v onih obratih, kjer so najnižje. Pa tudi oblast bi se morala zanimati za vse to. Vse delodajalce, ki plačujejo mežde pod eksistenčni minimum, naj bi se še posebej obdavčilo.

Kot izvemo, je na vzpodbudo delavskih organizacij izdelalo ministrstvo socijalne politike in narodnega zdravja predlog zakona o minimalnih delavskih mezdah. Kdaj bo ta zakon predložen narodni skupščini, pa se momentano še ne ve.

Razmišljanja

DOKUMENT IZ DENUNCIANTSKE DOBE.

V vrsti dokumentov iz denunciantске dobe in nasilja nad poštenim uradništvom, ki ga je izvrševala proslula JRKD, je pač eden med najbolj zanimivimi oni, ki ga je poslalo tajništvo iz Tržiča glede tamkajšnjih uradnikov in upokojencev. V tem aktu stoji dobesedno sledeče:

1. Javor Franc, upravnik pošte v Tržiču.
2. Šuštar Anton, podpregl. fin. kontr. v Tržiču.
3. Brate Leopold, pregl. fin. kontrole v Tržiču, Glavni trg.
4. Hafner Jože, poštni uslužbenec, Tržič, Cerkvena ulica.
5. Smerdelj Roza, poštna uradnica, Tržič, Glavni trg.
6. Ciler Vinko, sluga mešč. šole, Tržič, Predilniška cesta.
6. Paternoster Ivanka, učiteljica osnovne šole, Tržič, Glavni trg.
8. Grudner Zofija, učiteljica osnovne šole, Tržič, Glavni trg.
9. Zakrajšek Viktor, honorarni nastavljenec mešč. šole, Tržič, Cerkvena ulica, kaplan, vodja razpuščenega društva sv. Jožefa, razpuščene Krekove mladine itd.
10. Rožič Gregor, upokojeni sodni oficijal, Tržič, Za Virjem.
11. Starič Jože, upokojeni policijski uradnik, Tržič, Ljubljanska cesta.
12. Korošec Franc, upokojeni orožnik, Tržič, Bistrica.
14. Seljak Anton, železniški uradnik ljublj. direkcije, Tržič, se vozi vsak dan v Ljubljano.

Vsi navedeni niso člani krajevne organizacije JRKD, niti narodnih društev, le Javor Franc št. 1. je nominalno član Sokola. Imenovani kažejo ob vsaki priliki svoje nerazpoloženje proti državi, posebno Šuštar Anton, Grom Josipina, Zakrajšek Viktor, Ciler Vinko in Sejevnikov in kot taki so preprečili, da podobor ni podpisal adrese na Nj. V. kralja.

Seznam, kakor smo ga navedli, je sestavil narodni poslanec g. Ivan Lončar

in ga po njegovem nalogu zaupno predlagam.

V Trzinu, dne 22. februarja 1933.

Albin Lajovic l. r., t. č. tajnik JRKD.

Pripominjamo, da imamo fotografije tega zanimivega akta v našem uredništvu.

Lajovic Albin je bil ravnatelj meščanske šole v Trzinu. Sedaj je pri banški upravi v Ljubljani.

Pripominjamo, da so s tem aktom denuncirane tudi aktivne učiteljice.

»Gorenjec.«

Vsem prijateljem našega pokreta!

Pravite, da Vam list ugaja, pravite, da ste navdušeni za stvar, katero zastopa, in — zvrnete od navdušenja par kupic vina. Tisti Vaši tovariši v Ljubljani pa naj gledajo, kako bodo krili stroške tiskarne itd. Ali bi ne bilo veliko lepše in poštenjše, da bi takrat, ko ste navdušeni, segli tudi malo v žep in poslali nekaj okroglega za naš tiskovni fond? In če bi se ozrli še prijateljih, bi se zbrala kar čedna vsotica. Koliko boljši bi bil še lahko list, če bi se mi lahko brigali bolj za vsebino kot za denar. Prijatelji, vzemite si te besede k srcu in odprite roke, odprite srce, »otirajte tiskarnarjeve solze«. — Prispevke pošljite na naslov: Upravništvo »Bojevnika«, Ljubljana, Pred škofijo 19.-III.

Rudarji obvarovani novih žrtev

Minister dr. Krek je izjavil: »Pripovedujejo in pišejo naši nasprotniki, da je vprašanje trboveljskega premoga rešeno dokončno v škodo rudarjev in rudnikov. Povem vam, da je res borba, ki jo vodimo, težka in da jo vodimo v težkem položaju. Zavedamo pa se, da je to borba naša za 500 rudarskih družin (ali res samo za toliko? opomba uredništva). Povem, da to vprašanje premoga še ni rešeno, kakor pišejo nekateri listi in zato ne smete verjeti tem zlonamernim vestem, ampak čakajte vedno resničnih poročil.

Če je res, da ne bo vprašanje dobave premoga drž. železnicam rešeno v škodo naših rudarjev, nas bo to le veselilo. Več kot dovolj je že žrtev, ki so jih morali doprinesiti leto za letom!

Nemške štipendije

Baje je nemška vlada razpisala 240 štipendij za jugoslovanske visokošolce, ki bi hoteli študirati v Nemčiji. Tam bi imeli skozi vso leto vse potrebno za bivanje in preživljanje. Za ta razpis so naši slovenski visokošolci izvedeli po naključju in pozno, vendar je trem Slovincem z osebno intervencijo pri nemškem poslanstvu v Belgradu uspelo, da bodo uživali to velikodušno podporo. Mi samo vprašamo, zakaj se se take stvari javno ne razglasi?!

Dopisi

IZ MURSKÉ SOBOTE

Gostovanja.

Zadnje tedne smo imeli kar dva »kulturna« večera. Na enem so nas zabavali gostje z juga, na drugem iz Ljubljane. Uspeh: ako bodo drugič prišle tudi res prvovrstne moči, bomo s skepto kupovali karte, ako jih sploh bomo. Mi smo že od nekdanj navajeni na prvovrstna dela in nastope, pa nas taki pojavi naravnost žalijo. Smo gostoljubni, o tem se je že marsikdo prepričal, a žaliti se ne damo. Naj ta opomin zaleže za vse one, ki bodo še prišli med nas, da se jim ne zgodi, kakor smo pred kratkim čitali v nekem listu, da jih bomo pognali preko Mure.

Afera.

Naše mirno meščanstvo je zadnje čase razburjala zadevščina z neko zadevo ob periferiji. Šušljalo in šepetalo se je mnogo, ugledne gospode se je

imenovalo s tem v zvezi. Poslovale so oblasti, dva župana. Pa lej ga šmenta, gore so rodile miško. Vsa zadeva je ustavljena po odredbi višje oblasti, gospodje so se oddahnili in zopet bo prilika za banket. Govorice bodo potihnile, saj čas tira in pozabo vse, in mirno bomo živeli dalje do prihodnje afere.

IZ RADOVLJICE.

Hočemo priti v zdrave razmere.

Po vojni vse hira, stoka in propada. Ni več dobrih in poštenih gospodarjev, ni več zdravih denarnih zavodov. Vse je postalo nekako nemogoče in vse kliče po temeljiti spremembi. Skupen nastop vseh Slovencev je nujno potreben. Ime take formacije je umevno postranska zadeva. Važna je le izbira odločnih, sposobnih in moralno zdravih voditeljev, ker sedanosti ne bočo rešili barantači ali dvomljivi tipi, temveč le zavedni, slovenski poštenjaki.

Prenehati mora vsaka razlika med ljudmi, ki so dobre volje in moralno zdravi.

Le na taki poti pridemo vsi Slovenci do dobrih slovenskih razmer, do zdrave Slovenije in do vstajenja slovenskega naroda.

Gospodarstvo

Naša trgovina s Francijo

Velika francoska republika je najbogatejša država in naša politična zaveznica. Vse to pa je dosedaj kaj malo koristilo našemu trgovskemu prometu. Do l. 1929. je bila naša trgovska bilanca pasivna letno za 100 do 160 milijonov Din. Šele l. 1929. in 1930. se je izenačil naš izvoz v Francijo z uvozom francoskega blaga v Jugoslavijo, tako da smo l. 1929. izvozili v Francijo blaga za 316 milijonov Din, a uvozili za 301 milijonov. Leta 1930. smo izvozili blaga v vrednosti 283 milijonov, a uvozili za 269 milijonov. Od l. 1930. naš izvoz v Francijo ponovno pada, dočim je francoski uvoz, čeprav zmanjšan, vendarle vsako leto večji od našega izvoza. Lani smo izvozili v Francijo samo za 51 milijonov Din blaga, uvozili pa smo francoskega blaga za 177 milijonov Din, tako da je naša industrijska bilanca s Francijo pasivna za 126 milijonov Din.

To nepovoljno stanje so povzročile določbe, ki jih je Francija sprejela v zaščito domačega trga in ki jih vedno bolj postruje. Najprej je poskušala s povečanjem uvoznih carin, a ko se ji to ni zdelo dovolj učinkovito, je l. 1931. uvedla najstrožje omejitve najprej za les in pridelke, kasneje pa za vse industrijske proizvode. Vsak uvoz tujega blaga v Francijo je združen s posebnim dovoljenjem, uvoz se dovoljuje v omejeni količini in za omejen čas, in to samo v toliko, v kolikor ne škoduje prodaji in cenam domačega blaga. Dovoljenje morejo dobiti samo francoski trgovci, a uvoženo blago je obremenjeno poleg visoke carine še s posebnimi uvoznimi taksami, s katerimi se prepričuje, da ne bi tuje blago z nižjimi cenami konkuriralo francoskemu blagu. Te omejitve so velik udarec našim poljedelskim pridelkom, ki jih poleg lesa največ izvažamo. Radi malih kontigentov, zaradi težkoč pri njihovih razdelitvah, a posebno zaradi visokih carin, uvoznih taks in velikih prevoznih stroškov, postaja naš izvoz v Francijo vedno manjši in težji.

Dočim je tako z našim izvozom, pa ni potreba za uvoz francoskega in drugega tujega blaga v našo državo nobenega dovoljenja in tudi ni nobenih omejitev. Pri nas je še vedno v veljavi liberalni sistem neomejenega uvoza vsake vrste tujega blaga z vplačilom uvozne carine. Francija in vse druge države so že davno opustile to liberalno trgovinsko politiko, pa kupujejo in plačujejo samo v toliko, v kolikor svojega blaga prodajo in zanj dobivajo. Tudi mi bomo morali podzvzeti slične korake, vsaj proti tistim državam, ki od nas manj blaga kupujejo, kot pa ga nam prodajo. Treba je namreč vedeti, da lahko samo z našim izvozom plačamo naše dolgove. Če velja to načelo za bogato Francijo ali za veliko Nemčijo, po-

tem mora enako postopati tudi naša mala agrarna država, ako hoče v tem svetovnem zlu, v katerem misli vsakdo samo na samega sebe, rešiti svoje gospodarstvo pred še večjim zlom.

Turistični kliring z Nemčijo.

Začetkom septembra so belgrajski listi poročali, da je naša Narodna banka ponovno dala na razpolago za turistični promet iz Nemčije 10 milijonov dinarjev. Že takrat je prevladovalo mnenje, da je treba glede na pogoste slične vesti, ki so se letos neupravičeno širile, počakati ali se bo izvršila ta finančna operacija. To nezaupanje se je žal. izkazalo za upravičeno, ker je zadnje dni dospela n. pr. v Dalmacijo cela vrsta odpovedi že sestavljenih turističnih skupin in pojedincev iz Nemčije, ki niso mogli prispeti, ker so razpoložljivi krediti že izčrpani. Ker se jesenska sezona končava koncem novembra, t. j. čez mesec dni, tudi ni pričakovati hitre rešitve tega važnega vprašanja in bo zato bilanca naše jesenske sezone prilično precej mršava.

Izvoz rib v Grčijo.

V Grčijo smo uvozili letos 70 vagonov slanin sardel. Poslati bi jih morali še 30 vagonov, a jih ne bo mogoče, ker grška vlada ne dovoli več uvoza naših sardel. Ni namreč še ugotovljen kontingent naših rib za Grčijo.

Baldwin proti diktaturam

Predsednik angleške vlade in vodja angleških konservativcev Baldwin je izjavil te dni v zvezi s krizo odnošajev med Anglijo in Italijo, da so težki dnevi pred nami. Za angleško vlado je dejal, da se je odločila, da nadaljuje svoje delo za ohranitev miru. Glede razorožitve je izjavil: »Vprašanje razorožitve v Evropi se je temeljito izpremenilo zaradi ponovne oborožitve Nemčije.«

»Drugi činitelj, ki je izpremenil odnošaje v Evropi — je dejal Baldwin — so diktature. Naj so početka še tako miroljubne, diktature streme — kakor dokazuje zgodovina — kasneje za tem, da obrnejo pažnjo od notranjih potežkoč na zunanje dogodke.« Ta Baldwinova izjava je zelo značilna. Treba je vedeti, da je to izjava predsednika angleške vlade in izrazitega konservativca. Z njegovo izjavo se obsojajo Nemčija in vse države z diktaturo.

Za avtoriteto Društva narodov

Predsednik parlamentarne frakcije Labour Party George Lansbury je odstopil. Odstopil je voditelj laburistične stranke zato, ker se je na strankinem kongresu v Brightonu izjavil proti sankcijam, dočim je bila ogromna večina mnenja, da se mora Italija tudi z vojaškimi sankcijami prisiliti, da bo spoštovala odločbe Društva narodov.

Italijansko-abesinski spor je vzbudil silno zanimanje angleškega delavskega pokreta. Še pred letom dni Labour Party, zastopajoča najradikalnejša stališča glede svetovne razorožitve, ni niti slutila, da bo vojna v Vzhodni Afriki izzvala krizo v njenih lastnih vrstah.

Že na sindikalnem kongresu Trade-Union v Margati pred nekaj tedni se je pokazalo, da bo na strankinem kongresu prišlo do deljenega mišljenja v vprašju protivojne akcije. V Brightonu je bila z veliko večino sprejeta resolucija, s katero se stranka poziva, da se za vsako ceno — če je treba tudi z vojaškimi sankcijami proti Italiji! — prepreči njen vojni pohod v Abesinijo.

Lansbury se protivi sankcijam, posebno vojaškim, ker je mnenja, da niti v tem primeru nista nasilje in vojna etično upravičena. Prepričan je, da se vojna ne more preprečiti, temveč da se bo s sankcijami izzvala nova svetovna vojna.

Toda veliki pacifist in prijatelj delavstva, George Lansbury, ki veruje v Društvo narodov in ki se je dolga desetletja boril na strani delavstva za mednarodni mir, je ostal v manjšini. 2 mi-

Jajce — težko 50 kg.

Zadnjič smo priobčili po belgrajski »Politiki« zajca — dolgega 4 metre. Danes prinašamo iz novega za šolarje obveznega učbenika o higijeni novo cvetko. V »Higijeni« za šesti razred srednjih šol (odobreni in priporočeni po glavnem prosvetnem svetu) beremo na 18 strani:

»Za prehrano se najčesče uporablja kokošja jajca, redkeje račja, gosja in purja. Eno kokošje jajce je težko povprečno 50 kilogramov. V enem jajcu je 14% beljakovine in 10% masti.«

»Politika« pripominja: »Ako ta in taka higijena pride v roke kakemu ameriškemu farmerju, bo takoj tvegali potovanje preko oceana, samo da pride do take kokoši ali vsaj do njenega jajca.«

lijona 168.000 glasov je dobila resolucija za sankcije, a samo 102.000 glasov je dobil Lansbury. Za angleške razmere je to ogromnega pomena. Labour Party je največja politična organizacija v Angliji in stališče te velike organizacije mora upoštevati tudi sama angleška vlada. Posebno danes, ko so volitve pred durmi.

Popularnost Lansburyja v vrstah angleških delavcev je ogromna. Oni niso pozabili njegovega zadržanja l. 1931., ko so mnogi voditelji, kot Macdonald, Thomas in drugi zapustili laburistično stranko in postali renegati. Toda njegovega stališča niso odobrili. Laburisti hočejo aktivno politiko, ki ustreza sedanji politični situaciji. Oni zahtevajo, da se ima Društva narodov brezpogojno spoštovati in da se morajo njegovi pakti v celoti sprejeti, čeprav se njihovo gledanje na to mednarodno institucijo danes močno razlikuje od prejšnjega. Laburisti hočejo ne samo preprečiti vojno v Vzhodni Afriki, oni bi hoteli tudi, da okrepe in da rešijo omajano avtoriteto Društva narodov. Oni pričakujejo, da bodo pri bližnjih volitvah zmagali in hoteli bi, da bi se v Ženevi čimprej sestalo čim več socijalističnih ministrov, ki bi skupno s Sovjetsko Rusijo uvedli nov kurs glede na ohranitev svetovnega miru.

Pred predsedniškimi volitvami v Ameriki

Priprave za volitve predsednika Zedinjenih Držav Amerike so v polnem teku. Predsednik Roosevelt je na agitacijski turneji po Kaliforniji, nekoč trdnjavi njegovega predhodnika Hooverja. V Oaklandu je imel Hoover pred delegati republikanske stranke iz zapadnih zveznih držav ogorčen govor proti Rooseveltovi gospodarski politiki. Trdil je, da vodi Rooseveltova gospodarska politika Zedinjene države v bankrot.

Položaj je danes tak, da preostajajo samo trije načini, da se likvidirajo državni dolgovi: povečanje davkov, neprižnanje sprejetih obvez in inflacija. Hoover je na koncu naglašal, da je zadnji čas, da se ameriški narod prebudi iz sedanjega stanja. Dodal je, da on osebno ne bo postavil svoje kandidature pri bližnjih predsedniških volitvah.

Rooseveltovi nasprotniki pač predobro vedo, da je njegova popularnost še vedno zelo velika. Republikanci nimajo kandidata, ki bi mogel z uspehom nastopiti proti Rooseveltu. A v Zedinjenih državah je osebnost najmanj tako važen činitelj kot program, na katerem kandidira. To dejansko stanje je prisililo republikance, da poskušajo doseči vollini sporazum. To bi bila neke vrste volilna koalicija, ki v Zedinjenih državah dosedaj sploh ni bila mogoča.